

272/61/1

1189 942

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o Krajowej Centralnej Kasie dla Spółek rolniczych.

Wysoki Sejmie!

O wprowadzeniu w życie i o początkowej działalności „Krajowej Centralnej Kasy dla Spółek rolniczych“ miał zaszczyt Wydział krajowy zdać sprawę w swych sprawozdaniach o wykonywaniu Patronatu nad Spółkami oszczędności i pożyczek i innymi Spółkami rolniczymi a mianowicie w sprawozdaniu z 31. sierpnia 1909 LW. 97.274/1909 (Aleg 485) i w sprawozdaniu z 31. sierpnia 1910 LW. 109.681/1910 (Aleg. 757). Do drugiego z tych sprawozdań dołączone było także sprawozdanie Dyrekcji i zamknięcia rachunkowe Krajowej Centralnej Kasy za rok 1909.

Do niniejszego zaś sprawozdania swego załącza Wydział krajowy jako osobny alegat drugie „Sprawozdanie z czynności i zamknięcie rachunków Krajowej Centralnej Kasy dla Spółek rolniczych we Lwowie za rok 1910“. Nadto zaś — w myśl §. 21. statutu Centralnej Kasy — przedkłada Wydział krajowy jako załącznik 1—2 % do niniejszego sprawozdania oba sprawozdania Rady nadzorczej Krajowej Centralnej Kasy dla Spółek rolniczych o jej zamknięciach rachunkowych za lata 1909 i 1910. Oba te zamknięcia rachunkowe i uchwały Rady nadzorczej o rozdziale czystego zysku zostały przez Wydział krajowy zatwierdzone a Dyrekcji i Radzie nadzorczej udzielił Wydział krajowy absolutoryum z rachunków i czynności a mianowicie za rok 1909 rozporządzeniem z dnia 9. kwietnia 1910 do LW. 36 523 a za rok 1910 rozporządzeniem z dnia 12. maja 1911 LW. 60 100/1911.

Nie poprzestając jednak na tych wiadomościach, uważa jednak Wydział krajowy za potrzebne wspomnieć także o najważniejszych faktach, dotyczących działalności i stosunków Centralnej Kasy w obecnym kończącym się roku, ponieważ stanowią one konieczne *pendant* do sprawozdania Wydziału krajowego o czynnościach krajowego Patronatu Spółek oszczędności i pożyczek i innych Spółek rolniczych.

W związku z ożywionym napływem wkładek oszczędności do patronackich Spółek oszczędności i pożyczek rozwijała się Krajowa Centralna Kasa w drugiej połowie 1910 i w ciągu roku 1911 nader silnie w dziale depozytowym. Począwszy od października 1909 r, w którym Spółki miały ulokowane w Centralnej Kasie zaledwie 1,518.000 K, rośnie następnie stan tych wkładek od Spółek z każdym miesiącem

w szybkim tempie tak, że z końcem 1910 r. wynosi już 4,753.000 K, z końcem czerwca 1911 r. 7,426.000 K, a z dniem 30. grudnia 1911 r. przekracza 11,300.000 K. Wskutek tego w udzielaniu Spółkom pomocy kredytowej nie była Centralna Kasa kępowana brakiem funduszy. Chociaż więc także zapotrzebowanie tej pomocy u wielu Spółek nie podnosi się lecz poniekąd nawet zmniejszyło się, po części właśnie pod wpływem większego napływu wkładek oszczędności, to jednak wzmogła się zarówno ogólna ilość jak i ogólna kwota udzielonych w r. 1911 przez Centralną kasę pożyczek. Gdy bowiem w r. 1910 udzielono ogółem 388 pożyczek w sumie 1,652.900 K, to w ciągu r. 1911 otrzymały Spółki w liczbie 416 pożyczki w łącznej sumie 2,262.900 K. Zauważyć przytem trzeba, że kiedy przeciętna pożyczka udzielona w r. 1909 wynosiła 4.000 K, to w r. 1910 podnosi się na 4.265 K, a w r. 1911 na 5.440 K.

W wymiarze pomocy kredytowej dla Spółek oszczędności i pożyczek trzyma się wogóle Centralna Kasa tej normy, żeby wymierzony kredyt z reguły nie przekraczał 100 K na jednego członka Spółki, a tylko w wypadkach na szczególniejsze uwzględnienie zasługujących dochodził co najwyżej do 200 K na jednego członka. W tych granicach rozstrzygającym jest zresztą względ na dobrą administrację a w szczególności także na to, czy Spółka pilnuje regularnej spłaty pożyczek ze strony swoich członków.

Spłata pożyczek udzielonych Spółkom odbywa się zupełnie regularnie i prawidłowo, tak że z końcem 1911 r. było zaledwie siedm zaległości co najwyżej trzymiesięcznych w sumie 3.000 K przy ogólnej sumie dłużnych przez Spółki pożyczek w kwocie 5,220.000 K.

Kredyt w rachunku bieżącym, służący głównie na ułatwienie zwrotu wypowiedzianych wkładek miało z końcem roku 1911 otwarty 570 Spółek na sumę 2,025.000 K; korzystały jednak z tego kredytu w bardzo skromnej mierze, gdyż z końcem r. 1911 były dłużne z tego tytułu razem zaledwie 150.000 K, podczas gdy stan kredytów w rachunku bieżącym ze Spółkami z końcem 1910 r. wynosił 368.000 K a z końcem 1909 r. 630.000 K.

Obecnie tedy już od dłuższego czasu nie istnieje kwestya braku funduszy obrotowych w Spółkach oszczędności i pożyczek, zostających pod Patronatem krajowym. O ile tych funduszy nie mogą w dostatecznej mierze pozyskać na miejscu, w okręgu swego działania w postaci wkładek oszczędności, mogą się w środku obrotowe zaopatrzyć w Centralnej Kasie. Co więcej, nadwyżki funduszy obrotowych Centralnej Kasy, nie znajdujące zużytkowania u Spółek patronackich, stale wzrastają i obecnie przekroczyły już sumę $7\frac{1}{2}$ milionów koron, które są fruktyfikowane przez lokacyę w różnych instytucjach finansowych i w papierach wartościowych.

Byłoby bardzo pożądaną rzeczą aby organizacya współdzielcza handlu rolniczego tak postąpiła i wzmocniła się przez współdziałanie powołanych do tego czynników, aby możliwem było przynajmniej część tych wolnych funduszy zużytkować na cele kredytowego poparcia organizacyi handlu rolniczego. Obecnie inne Spółki rolnicze prawie całkiem nie korzystają z kredytu w Centralnej Kasie; z końcem r. 1911 winne były zaledwie 5.000 K.

Uchwały Sejmu krajowego z 16 lutego 1910 r. zmieniające §. 7. i §. 8. statutu Centralnej Kasy celem podwyższenia gwarancyi krajowej za obce fundusze (poza wkładkami Spółek) z jednego na 5 milionów koron i usuwające wątpliwości co do przeznaczenia specjalnego kredytu w Banku krajowym dla uzupełnienia kapitału zakładowego Centralnej Kasy do dwóch milionów koron, uzyskały Najwyższą sankcyę postanowieniem Monarszem z dnia 3. sierpnia 1910, o czem Wydział krajowy został zawiadomiony reskryptem c. k. Namiestnictwa z dnia 19. września 1910 r. Natomiast odmówił Rząd przedłożenia do Najwyższej sankcyi ustawy krajowej z 16. lutego 1910 r. o uwolnieniu Centralnej Kasy od dodatków autonomicznych na przeciąg lat 10. Rząd uzasadnia odmowę błędną konstrukcyę ustawy. Gdy jednak ta ustawa wzorowana jest na innych podobnych ustawach krajowych (np. dotyczących Banku krajowego) co do których Rząd nie podnosił zarzutów, przeto Wydział krajowy ponownie zażądał przedłożenia takiejże ustawy dotyczącej Centralnej Kasy do sankcyi monarszej. Wśród druku niniejszego spra-

wozdania nadeszła telegraficzna wiadomość od JE. Pana Ministra Długosza, że Rząd nie zgadza się na przedłożenie do sankcyi ustawy, żąda w niej zmiany stylizacyi a odnośny akt odchodzi do Prezydyum Namiestnictwa, aby Wysoki Sejm mógł uchwalić potrzebne poprawki. Inne szczegóły w tym rzedmiocie zawiera sprawozdanie z czynności Dep. III.

Na podstawie powyższego sprawozdania uprasza Wydział krajowy :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

„Sejm] przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o Krajowej Centralnej Kasie dla Spółek rolniczych wraz z sprawozdaniami z czynności Dyrekcyi i Rady nadzorczej oraz zamknięciami rachunkowemi za lata 1909 i 1910“.

**Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi
wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.**

Marszałek krajowy :

Badeni w. r.

Sprawozdawca :

Dr. Tadeusz Pilat w. r.

Odpis

sprawozdania Rady Nadzorczej Krajowej Centralnej Kasy dla Spółek rolniczych o zamknięciu rachunkowem za rok 1909.

Wysoki Wydział krajowy!

W wykonaniu uchwał Rady Nadzorczej Krajowej Centralnej Kasy dla Spółek rolniczych powziętych na posiedzeniu w dniu 17. marca 1910, mam zaszczyt w myśl §. 18. b. statutu przedłożyć Wysokiemu Wydziałowi krajowemu przy dołączeniu odpisu protokołu z tegoż posiedzenia sprawozdanie Dyrekcyi Centralnej Kasy z czynności za rok 1909, oraz zamknięcie rachunków wraz z wnioskami na:

1. zatwierdzenie po myśli §. 21. f. zamknięcia rachunków Krajowej Centralnej Kasy za rok 1909,
2. udzielenie Dyrekcyi absolutorium z rachunków i czynności.

Przewodniczący Rady Nadzorczej:
Zgórski m. p.

Wyciąg

z protokołu z IV. zwyczajnego posiedzenia Rady Nadzorczej
Krajowej Centralnej Kasy w dniu 17. marca 1910 roku.

II. Po odczytaniu przez sekretarza Rady, p. Adamskiego, protokołu z ostatniego posiedzenia, składa Dr. Stefczyk imieniem Dyrekcyi szczegółowe sprawozdanie z czynności Dyrekcyi i z zamknięcia rachunków Centralnej Kasy za rok 1909, oraz za ubiegłe miesiące bieżącego roku, przedstawiając zarazem najbliższy program działalności Dyrekcyi, mianowicie zamiar uzyskania na podstawie podwyższonej gwarancyi krajowej nowych funduszków obrotowych w formie pożyczki tak celem zasilania nowo powstających Spółek, jak i silniejszego popierania dawniejszych Spółek, oraz uregulowania stosunków kredytowych między Spółkami lokującymi wzajemnie u siebie zwyczajki kasowe.

Po zakomunikowaniu przez pp. Przewodniczącego i Komisarza krajowego uwag dotyczących zwolnienia Centralnej Kasy od dodatków do podatków oraz zamierzonego przez władze skarbowe opodatkowania za ubiegłe lata „Zbiorowego Rachunku“, przyjęła Rada całe sprawozdanie Dyrekcyi do wiadomości.

IV. Imieniem Komisji kontrolującej składa p. Adamski sprawozdanie o sprawdzeniu przez Komisję zamknięcia rachunków i bilansu za rok 1909, z następującymi wnioskami:

„1. Rada Nadzorcza Centralnej Kasy dla Spółek rolniczych sprawdziwszy zamknięcie rachunków Centralnej Kasy za rok 1909 i bilans z dniem 31. grudnia 1909 przedkłada zamknięcie to i bilans Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia.

2. Rada Nadzorcza przedkłada Wydziałowi krajowemu wniosek na udzielenie Dyrekcyi Krajowej Centralnej Kasy dla Spółek rolniczych absolutoryum z rachunków i czynności“.

Odpis

sprawozdania Rady Nadzorczej Krajowej Centralnej Kasy dla Spółek
r. Inicznych o zamknięciu rachunkowem za rok 1910.

Wysoki Wydział krajowy!

W wykonaniu uchwał Rady Nadzorczej Krajowej Centralnej Kasy, powziętych na posiedzeniu w dniu 28, kwietnia 1911 r. mam zaszczyt po myśli §. 18. b. statutu przedłożyć Wysokiemu Wydziałowi Krajowemu sprawozdanie Dyrekcyi Centralnej Kasy z czynności i zamknięcie rachunków za rok 1910 — z wnioskami na:

- 1) zatwierdzenie po myśli §. 21. f. zamknięcia rachunków za rok 1910 i rozdziału czystego zysku zgodnie z §. 24. statutu,
- 2) udzielenie Dyrekcyi absolutoryum z rachunków i czynności.

Wniesioną przez Dr. Prażmowskiego rezygnację z członka Rady Nadzorczej odstępuję Wysokiemu Wydziałowi do dalszego zarządzenia.

Przewodniczący Rady Nadzorczej:

Zgórski m. p.

Wyciąg

z protokołu z VII. zwyczajnego posiedzenia Rady Nadzorczej
Krajowej Centralnej Kasy w dniu 28. kwietnia 1911 roku.

III. Sprawozdanie z czynności Dyrekcji i rachunków za rok 1910 przedkłada Dr. Dubowski, a Dr. Stefczyk uzupełniając je ogólnym poglądem na rozwój Spółek patronackich pod względem ilości, przyrostu wkładek, członków, udziałów etc. i scharakteryzowawszy stanowisko Biura Patronatu i Centralnej Kasy wobec Spółek, składa następnie sprawozdanie z czynności i rachunków za ubiegły t. j. I. kwartał b. r.

W otwartej przez Przewodniczącego nad obydwoma sprawozdaniami dyskusji, zabiera głos Dr. Fedak i Przewodniczący w sprawie czystego zysku, którego rozdział proponuje Dr. Stefczyk zgodnie z §. 24. statutu t. j. 10% na fundusz rezerwowy a resztę na kapitał zakładowy poczem przyjęła Rada obydwie sprawozdania do wiadomości.

IV. Imieniem Komisji rewizyjnej składa p. Adamski sprawozdanie o sprawdzeniu przez Komisję zamknięcia rachunków i bilansu za rok 1910 – z następującymi wnioskami:

1. Rada Nadzorcza sprawdziwszy zamknięcie rachunków Centralnej Kasy za rok 1910 i bilans tejże z dniem 31. grudnia 1910, przedkłada je Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia.

2. Rada Nadzorcza przedkłada Wydziałowi krajowemu wniosek na udzielenie Dyrekcji Krajowej Centralnej Kasy dla Spółek rolniczych absolutoryum z rachunków i czynności“.

Po uchwaleniu powyższych wniosków składa w dalszym ciągu p. Adamski sprawozdanie z rewizji bieżącej za I. kwartał r. 1911, przyjęte bez dyskusji do wiadomości.
